

L'Àrea Funcional de Muntanya Est dels Pirineus: un nou instrument de cooperació transfronterera

Andreu JORDI i TOMÀS

En la meua presentació explicaré primer com encara Andorra la seva participació al programa Interreg–Poctefa i seguidament precisaré com s'ha definit l'Àrea Funcional de Muntanya Est del Pirineu.

Així, dins de les competències del Ministeri d'Afers Exteriors, la participació al programa europeu Poctefa forma part de la cooperació transfronterera i de la política de relacions bilaterals de proximitat.

Andorra forma part des dels anys 90 de la Comunitat de Treball dels Pirineus (CTP), organisme que reagrupa les comunitats autònomes d'Espanya i les regions franceses que toquen el Pirineu (Catalunya, Aragó, Navarra, Euskadi, Nova Aquitània, Occitània) i Andorra. La CTP és l'autoritat de gestió del programa de la Unió Europea Interreg Espanya-França-Andorra (Poctefa), ho va ser de la programació 2007-2013, de la programació 2014-2020 i ho serà del proper Poctefa 2021-2027.

Els esforços de la CTP estan actualment centrats en la finalització i avaluació dels projectes presentats al programa Poctefa 2014-2020 i en el tancament del programa Poctefa 2021-2027. Durant el mes de setembre, la Unió Europea hauria de donar el seu acord final al programa i es preveu obrir una convocatòria de finançament de projecte durant el primer semestre de l'any 2023.

El pressupost assignat al Poctefa 2014-2020 ha sigut d'aproximadament 189 milions d'euros provinents del Fons Europeu de Desenvolupament Regional (Feder). Interreg no és un fons molt gran dins dels programes de cooperació de la UE, però és el principal fons per a la cooperació transfronterera. Recordem que Andorra no és beneficiari directe del fons Poctefa, en no formar part de la UE, però els actors andorrans poden beneficiar-se dels projectes fent una aportació econòmica directa percentual o associant-se al projecte. Andorra es beneficia així del contingut tècnic d'aquests projectes amb estudis, investigacions o treballs en el conjunt del massís pirenaic.

El programa Poctefa 2021-2027 serà el tercer en el qual Andorra participa. Durant el programa 2007-2013, no acostumada a aquest tipus de cooperació, Andorra va participar en pocs projectes.

En canvi, durant el període 2014-2020 Andorra ha participat com a soci o com a soci associat de fins a 45 projectes i ha invertit un nombre significatiu de diners. El participants andorrans han estat el Ministeri de Salut, el Ministeri de Medi Ambient, Agricultura i Sostenibilitat, el Ministeri de Cultura, la Cambra de Comerç, Indústria i Serveis, Bomosa, Andorra Business o Andorra Recerca i Innovació, entre d'altres.

Veiem, doncs, que el Govern ha impulsat la participació en aquests programes, però també hi han participat altres entitats andorranes.

A més, i per primera vegada, en el marc del Poctefa 14-20 i juntament amb la regió d'Occitània, el Govern va elaborar un projecte cofinançat per millorar la seguretat a la carretera entre França i Andorra, que està fortament exposada a riscos naturals (projecte Sapyra), a la carretera entre Andorra i l'Hospitalet i Mérens-les-Vals.

Aquesta experiència, que valorem molt positiva, ha reforçat la nostra voluntat de tenir projectes específics i estratègics que aporten un valor afegit a la cooperació transfronterera i són útils per a les nostres poblacions.

El programa Poctefa 2021-27 ha augmentat el pressupost fins a 240 milions d'euros, gràcies a una inversió més important de França i Espanya.

El Poctefa s'ha adaptat a les noves necessitats de la UE, marcades per la recuperació postpandèmia i les polítiques de transició ecològica. Així doncs, els nous objectius prioritaris són:

- OP1- Creació d'un espai comú de coneixement i innovació, impulsant la transformació digital i el creixement econòmic.
- OP2- Protegir i consolidar els valors ecològics del territori transfronterer.

EL PROGRAMA POCTEFA 2021-2027

© Govern d'Andorra - 2023

L'Àrea Funcional Est de Muntanya ha identificat tres àmbits principals d'actuació comuns a tots els territoris que estan interrelacionats:

- El sector de la salut i el turisme de benestar. La pandèmia ha posat en relleu la falta de recursos hospitalaris i ha reafirmat la necessitat de millorar la cooperació dels sistemes de salut de la zona. En aquest sentit, ja hi ha un nivell de cooperació avançat, amb la presència de l'hospital transfronterer de Cerdanya com a nucli central, i que es complementa amb altres eixos de cooperació sanitària: Aran-CH Comminges Pirineus, Arieja-Andorra i Andorra-la Seu d'Urgell. És especialment important seguir treballant en l'aixecament de barreres administratives així com en l'intercanvi d'informació com ara l'històric mèdic compartit.
- L'àmbit de l'esport i del turisme actiu. El territori té una llarga tradició en l'àmbit dels esports i es caracteritza per una important presència d'infraestructures esportives de diferents modalitats (esquí alpí i nòrdic, aigües braves, etc.), que a més tenen l'experiència de l'organització d'esdeveniments internacionals d'alt nivell. El territori també disposa d'un centre d'alt rendiment en alçada (Centre National d'Entrenament en Altitude de Font-romeu), la futura obertura del centre INEFC a la Seu d'Urgell i el projecte de centre d'alt rendiment a Port-Ainé, entre d'altres. En aquest marc, els Jocs de París 2024 i una possible candidatura de JJOO d'hivern Barcelona-Pirineus poden suposar una oportunitat per impulsar activitats econòmiques al voltant de l'esport d'alt nivell i posicionar la zona de l'àrea funcional com un *hub* al sud d'Europa .
- La dinamització empresarial. El territori de muntanya depèn fortament del turisme estacional, la qual cosa genera un elevat nombre de llocs de treball temporals i el fa menys resilient a amenaces com el canvi climàtic o la recent crisi provocada per la covid-19, que ha

causat greus efectes sobre l'economia de la zona. Aquest fet ha evidenciat la necessitat de diversificar l'activitat econòmica local i donar suport al teixit empresarial de manera sostenible, aprofitant els recursos propis de la zona i facilitant les condicions per atreure nous professionals. En aquest àmbit es considera clau desenvolupar instruments com ara l'estatut del treballador transfronterer i pot ser interessant per incrementar l'atractivitat d'Andorra com a pol econòmic de la zona.

La mobilitat i la connectivitat han estat identificades com a temàtiques transversals i instruments de treball comuns als tres àmbits. Aquestes temàtiques són eines necessàries per desenvolupar els reptes proposats per a cada pol. En ser transversals, permeten relacionar els pols els uns amb els altres, aprofitar al màxim els recursos, crear sinergies entre projectes i maximitzar resultats en benefici del territori.

El Poctefa no finança directament la construcció d'infraestructures de transport com carreteres, vies ferroviàries o aeroports. Atès l'alt cost que podrien suposar certes accions en l'àmbit de la mobilitat, es podrien finançar estudis d'impacte o petites intervencions que millorin la sostenibilitat del territori.

Cal destacar que els àmbits principals d'actuació de l'Àrea Funcional Est de Muntanya han estat elaborats conjuntament pel diferents territoris tenint en compte i compaginant les prioritats de desenvolupament de cadascun. Per exemple, per a Andorra es va utilitzar el document *Horitzó 23*.

Així doncs, cal precisar que dins dels 240 milions d'euros previstos pel Poctefa 2021-2027, s'ha decidit destinar-ne 27 a l'Objectiu Polític 5. Aquests diners es repartiran entre les tres zones oest / centre / est. La zona est obtindrà casi 18 milions d'euros de fons Feder i la zona de muntanya, uns 7 milions. S'ha de recordar que Feder finança fins al 65% dels projectes.

El Govern d'Andorra aposta, doncs, per seguir avançant en aquest tipus de cooperació presentant i estimulant les entitats andorranes a presentar-se a projectes de la nova programació. Es preveu que la UE doni el seu acord a la proposta del socis regionals del Poctefa al setembre i que durant el 2023 tingui lloc una convocatòria de projectes que tindran accés als fons europeus previstos.

El Ministeri d'Afers Exteriors treballa així per promoure una col·laboració transfronterera Andorra-Espanya-França que permeti desenvolupar projectes d'interès comú (infraestructures, cooperació sanitària, economia transfronterera, turisme). Per exemple, ja tenim des de fa temps un grup de treball específic per treballar el projecte en matèria de salut en el marc de l'àrea funcional amb els nostres socis occitans i catalans.

Finalment, cal indicar que en el marc de la negociació d'un acord d'associació d'Andorra amb la Unió Europea, el programa Poctefa de cooperació transfronterera és l'instrument més important que tenim actualment per alinear-nos amb els objectius prioritaris de la UE i aprendre'n la metodologia, així com per posar en pràctica projectes europeus de cohesió territorial.

També és important per a Andorra analitzar, a través dels mecanismes de cooperació transfronterera, les modalitats de participació a altres programes europeus com Life o Horizon.

L'Àrea Funcional de Muntanya Est del Pirineu és un instrument de cooperació transfronterera

innovador, amb un fort potencial pel reconeixement de la nostra zona transfronterera. Aquesta modalitat de dinamització del territori s'enfoca a connectar, diversificar i especialitzar les activitats econòmiques, socials i culturals de la nostra regió, constituint un important dispositiu per al nostre desenvolupament comú i sostenible.

Andreu Jordi i Tomàs,
Director d'Afers Bilaterals i Consulars del Ministeri d'Afers Exteriors
i Secretari general de l'Organisme Andorrà de Cooperació Transfronterera (OACT)